

Viðmerking:

Er politiskur vilji finna vit loysnina

– *Er politiski viljin til staðar til staðar, so finna vit loysnina. Okkum nýtist ikki alla tíðina at halda okkum til tað verandi — tað kenda, men vit hava møguleikan at definera nýggju viðurskiptini, segði Jóannes Eidesgaard, fólkatingsmaður m. a. undir endaorðaskiftinum í Fólkatínginum í síðstu viku*

Afslutningsdebatin 25. maj 2000

Statsministeren og Dylan har fuldstændig ret, når de siger, at tidene skifter og forholdene ændrer sig. Nogle ændringer som resultat af politiske beslutninger, andre uafhængige af den politiske proces.

Og således forholder det sig også i spørgsmålet om rigsfællesskabet — i forholdene mellem Færøerne og Danmark. Rigsfællesskabet går imod nye tider, hvad enten vi ønsker det op hævet eller bevaret.

Forhandlingerne mellem den danske regering og det færøske landstyre er i gang. Desværre kunne der ikke opnås den brede politiske tilslutning på Færøerne for forhandlingsoplægget, men landstyre har selvfølgelig sin fulde ret til at føre disse forhandlinger, og det vil vi fortsat respektere.

Vores parti ønsker også ændringer, men i samarbejdsform. Vi har fremlagt vores alternativ til landstyreplaner, og dem står vi selvskt stadig ved. Men der er ikke meget andet at gøre end at stå på sidelinjen og afvente, hvad forhandlingerne ender med.

Gera fullveldi til spurning um pengar

Landstýrið vinnur at oprette Færøerne som suveræn stat. Heri indgår bl.a. også forhandlinger om, hvordan de økonomiske forhold skal afvikles. Efter de to første forhandlingsrunder står det klart, at netop dette spørgsmål er der stor uenighed om. Lagmanden har tydelig sagt, at med en økonomiske overgangstid på fire år, som er det danske udspil, vil der ikke blive afholdt en folkeafstemning på Færøerne om færøsk suverænitet.

For en iagttagelse kan det se højest mærkværdigt ud, at det politiske flertal på Færøerne har gjort suveræniteten alene til et spørgsmål om penge, og at det hele nu står og falder med, hvorvidt et andet land vil finansiere? Desuden ser det lige så mærkværdigt ud, at suveræniteten ikke længere afhænger af egen motivation og vilje, men af dansk velvilje og forståelse. Jamen, det er da landstýrið, der har sat ønsket om udtrædelse af rigsfællesskabet på dagsordenen.

Landstýrið har dermed uddelegeret afgørelsen om færøsk suverænitet til den danske regering.

Grønlendingar nýta rottu raðfylgjuna

Også Grønland er gået i gang med en proces, hvor

de nu forbereder indholdet af en fremtidig grønlandsk selvstyrepolitik. Men det står klart, at man fra grønlandsk side arbejder med en selvstyreudvikling indenfor rigsfællesskabets rammer. Vores parti har to gange fremsat lovforslag i Lagtinget om at nedsætte en selvstyrekommission. Desværre fik vi ikke den nødvendige tilslutning, men desto mere glæder det mig, at man fra Grønlands side har taget fat på problemet i den rigtige rækkefølge, som uden tvivl vil føre til en formuleret grønlandsk selvstyrepolitik, der også kan få den brede folkelige opbakning, som er et nødvendigt fundament.

Jeg ønsker den grønlandsk selvstyrekommission god arbejdslyst, og jeg glæder mig til at få en orientering fra kommissionen i midten af næste måned her i København.

Reelt selvstyre er pr. definition ikke resultatet af en politisk beslutning. Reelt selvstyre er resultatet af en målrettet indsats, hvor de nødvendige forberedelser og tilpasninger indgår. Og i sagens natur er det en gradvis udvikling, der gerne går over en årrække.

Man kan ikke gå alene efter slutresultatet for siden at vende tilbage til mellemregningerne.

Menniskjansliga frælsíð er málið

Selvstyre — det at tage ansvar af egne forhold — er en positiv målsætning, som vi alle sammen kan tilslutte os — ingen tvivl om det. Og sådan er det også på Færøerne. Derfor er det så beklageligt, at den færøske selvstyrepolitik ikke blev til en folkesag. Men dette kan kun skyldes, at det forhandlingsoplæg, som landstýrið er begyndt forhandlingerne med, ikke er i stand til at mobilisere den færøske vælgerskare. Det brede folkelige forlig findes, det er bare et spørgsmål om, at politikerne dyrker og finder frem til den folkelige opbakning.

Er det noget vi bør frygte i politik, er det de politikere, der har en næsten ubegrænset trang til at skrive sine egne navne ind i fremtidens historiebøger. Vi kender alle sammen typen, og alle kender vi flere eksempler. Men når den historiske begivenhed er blevet et mål i sig selv, så er al grund til at råbe vagt i gevær. Politisk forfølgelighed er næsten værre end politisk uduelighed.

Selvfolgelig har de forskellige politiske ideologier forskellige målsætninger og

forskellige værdier, man arbejder for. Den politiske frihed — den nationale tilfredsstillelse — det er den politiske sag for nogle, bl.a. republikanere, mens den menneskelige frihed — den personlige frihed — ja, det er så den sag, som vi socialdemokrater sammen med andre bør arbejde for.

Hvad jeg frygter ved den udvikling, som jeg kan se for mig i forbindelse med de forhandlinger, der nu foregår, er, at den politiske frihed, som er landstyreets ultimative ønske, den kommer til begrænse vores borgeres personlige frihed. Og for mig at se er det en mærkværdig politisk handlingsplan, der indeholder et ønske, som i sidste ende vil resultere i, at de rettigheder og de muligheder, vi har i dag, ikke længere eksisterer eller eksisterer i et begrænset omfang.

Gerne er det en almindelig politiske målsætning — at man arbejder for at forbedre og udvide borgernes rettigheder og muligheder.

Tey lægstøntu líða

Med en overgangstid på fire år, ja der ved vi, at den færøske velfærd vil få et alvorligt fald. Jeg har læst formanden for statsministerens Rådgivende udvalg vedrørende Færøerne, Arne Larsens udtalelser, hvor han siger, at den færøske økonomi sagtens kan tale en overgangstid på fire år for afvikling af de økonomiske forhold. Men Arne Larsen har også sagt, at man selvfølgelig så også skal indstille sig på en velfærd, der er væsentlig lavere.

Og vi ved, hvem der kommer til at betale den højeste pris for en nedskæring af velfærden. Det bliver dem med de laveste indkomster i samfundet.

Ellers irriterer det også mig, at man både i pressen såvel som i den almindelige debat altid har en tendens til at materialisere rigsfællesskabet til kun at være et spørgsmål om penge. Men det er jo ikke rigtigt, for rigsfællesskabet er så meget andet, som statsministeren også understreger i sin tale.

Vi taler jo om et fællesskab med gensidige forpligtelser og gensidige rettigheder, som fra et færøsk synspunkt har været et vældigt aktiv for mange mennesker, unge som ældre.

Hvad er det for en politik, der har som målsætning at afskære sig selv rettigheder og muligheder?

Væður má sær ráða...

På Færøerne har vi det mundheld at sige: "at man skal lade sig vejr og vind

Jóannes Eidesgaard á fólkatingsins røðarapalli

råde", hvilket betyder, at man skal ikke trodse vejr, strømforhold og vind, men at man bør vente til gunstigere vejrforhold. Netop sådan forholder det sig med landstyreets suverænitetsoplæg. Man vil gerne seje selv om vejrforholdene er dårlige — man vil ikke give processen den nødvendige modningstid. En modningstid, som burde blive brugt konstruktivt til at tilpasse samfundet såvel administrativt som økonomisk, således at den endelige beslutning, hvis den skal træffes, ikke er forbundet med nogen form for dramatik eller utryghed.

Ser vi på side 82 i Hvidbogen, så står der, at det, som har sat suverænitetets projektet i gang, er et ønske om grundlæggende ændringer i Færøernes statsretlige stilling. Siden bliver der henviset til følgende tre forhold:

1. Der er behov for at få slået fast, at de færøske myndigheders kompetencer ikke stammer fra delegation fra danske myndigheder, og som derfor kan tilbagekaldes uden færøsk samtykke.

2. Der er behov for at få stadfæstet, at lagtingslove er på samme retsniveau som folketingslove, og ikke kan tilsidesættes af folketingslove.

3. Der er behov for, at Færøerne kan få videre myndigheder end de nuværende til at forhandle og indgå aftaler med andre lande, som nu i princippet gives efter anmodning i hvert enkelt tilfælde.

Jeg har sagt det før, og jeg vil gerne gentage det endnu en gang, at jeg er fuldstændig enig med Hvidbogens

tingslovenes retsniveau er for mig at se en direkte følge af det første, nemlig at Lagtingets kompetence er enestående og uigenkaldelig, d.v.s. øverste myndighed i alle anliggender, der er overtaget til Færøerne, hvorved lagtingslovenes retsniveau er på plads.

Og hvis vi så med en ny Selvstyrelov får slået fast, at der ikke er nogle begrænsninger for hvilke anliggender, der kan overtages, så er vejen banet til det reelle selvstyre.

Når det drejer sig om den udenrigspolitiske kompetence, så understregede statsministeren, at dette selvfølgelig også var en mulighed, som kunne opnås ved fornuftige forhandlinger om en nyordning ind for rigsfællesskabet.

Noyðast ikki um áanna eftir vatni

Så summa summarum er altså, at vi ikke behøver gå over åen for at hente vandet. Løsninger findes på denne her side af åen — på denne side af rigsfællesskabet.

Forleden fik jeg tilsendt et speciale fra Institut for Statskundskab ved Københavns Universitet med titlen "Rigsfællesskabet — Udvikling eller Afvikling?" Det er skrevet af Lave K. Broch og Thomas Nielsen. De siger bl.a., at ud fra et historisk perspektiv i forhold til Island og i et internationalt perspektiv i forhold til andre stater er spørgsmålet om Rigsfællesskabets fremtid langt mere nuanceret end et billede med til muligheder, fortsat statsamhørighed eller løsrivelse. Der er således adskillige løsningsmodeller, hvorefter de lister otte forskellige modeller op.

Et af dem er et associeret statsfællesskab, hvor det substatiske område er sikret gennem en folkeretlig aftale, og det associerede område kan ensidigt udtræde af den fælles statsdannelse, og hvor suveræniteten ligger hos staten.

Men også nævner de udover de mange eksempler den mulighed, at der etableres en nyskabelse i form af en løsningsmodel, som ikke er set før. Hjemmestyrereloven var unik og ikke en kendt ordning før 1948, og min politiske påstand har længe været, at det er op til os selv - færinger og danskere - at finde den løsning, som netop passer til vores forhold. For at repetere det, som Hr. Peter Duetoft så fornuftigt sagde: "Lad os vise lidt opfindsomhed".

Men også nævner de udover de mange eksempler den mulighed, at der etableres en nyskabelse i form af en løsningsmodel, som ikke er set før. Hjemmestyrereloven var unik og ikke en kendt ordning før 1948, og min politiske påstand har længe været, at det er op til os selv - færinger og danskere - at finde den løsning, som netop passer til vores forhold. For at repetere det, som Hr. Peter Duetoft så fornuftigt sagde: "Lad os vise lidt opfindsomhed".

D. v. s. at vi inden for rigsfællesskabet har mulighed for at indfri det første ønske fra Hvidbogen. Det har vi statsministerens ord for. Krav nummer to om lag-

Stór og snotulig sethús á Argjum til sølu

Um hóskandi boð fæst, verður ognin matr. nr. 56 bk á Argjum við hesum lýst til sølu. Grundtøkið, sum er 547 m² til støddar, liggur væl fyrri á tann hátt, at stuttur teinur er bæði til handil, posthús og barnagarð. Gott útsýni er yvir Nólsoyarfjørð.

Sethúsin, sum eru bygd í 1979, eru í tveimum hæddum á 165 m² til støddar hvør.

Í erva eru 2 kømur, 1 hjúnakamar, 1 baðirúm, 1 gestabaðirúm, grovkøkur, køkur, stova, inn-gongd, ein stór altan, sum er á suðursíðuni á húsum, sum hevur inngongd til grovkøkin.

Í neðra er gongd, hjallur, fyrrúm, 1 stova, 1 sovikamar, 1 wc við baðstovu, og eitt stórt vaskirúm lagt við flísum, sum møguleiki er at gera um til køk. Garaga er innbygd í neðra.

Snotuligur grótgarður er rundan um húsin, og er annars alt kring húsinu liðugt gjørt.

Nærri boð fáast við at venda sær til:

Advokatfirma Annfinn V. Hansen
Gongin, postrúm 106
FO 110 Tórshavn
Tel.: 31 95 95
Fax: 31 54 99
teldupostur: lawyers@post.olivant.fo

Honda Civic 1.4i til sølu

Ein bilur í besta standi og sær út sum nýggjur. Bilurin er frá mai 1997.

Meiri fæst at vita á
tlf. 21 82 46 ella 44 11 26

Kom og hoyr nærri um Kristnan Eftirskúla

Fylgjandi støð verður prædikað og upplýst um Evangeliskt Luthersk Missións eftirskúla:

Hósdagin 1.6.
Kl. 18.00 Møti í meinigheitshúsinum í Miðvági.

Fríggjadag 2.6.
Kl. 19.30 Møti í auluni á skúlanum í Vestmanna.
Kl. 20.00 møti í Meinigheitshúsinum í Tórshavn.

Leygardagur 3.6.
Kl. 20.00 Møti í Missiónshúsinum á Glyvrum.
Kl. 20.00 Møti í »Thabor«, Fuglafjørður.

Sunnudagur 4.6.
Kl. 11.00 Gudstænasta í Árnafirði.
Kl. 12.00 Gudstænasta í Kunoy.
Kl. 18.00 Møti í »Emmaus«, Klaksvík.
Kl. 20.00 Møti í KFUM/K, Klaksvík.

Fyriristøðumaður Jens Dam og lærari, cand. theol. Knud Skov luttaka.

Hedemølle Efterskole

Evangelisk Luthersk Missions Efterskole

DK-8850 Bjerringbro
Tlf. 0045 86685021

www.hedemoelle.dk

E-mail: hedemoelle@hedemoelle.dk

Fartelefonir

Staravegur 5 - Postmoga 1144 - FO-110 Tórshavn - Tlf: 317620 - Fax: 317699

www.tt.fo

Tak ímóti várinum í Sandoyinni

Upplatingartilboð í Ísansgarði

„*Bed and breakfast*“ og okkurt til matna um kvøldið

240, kr. pr. døgn pr. persón

Tlf. og fax.
361119